

ת"פ 52454/10/14 - מדינת ישראל נגד מרים ממן,

בית דין אזורי לעבודה בבאר-שבע - בשבתו באילת

ת"פ 52454-10-14

11 ספטמבר 2016

לפני: כב' סגן הנשיאה אילן סופר

המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד אסף תומר

נגד

הנאשמת:

מרים ממן,
ע"י ב"כ: עו"ד רונן טל

גזר דין

1. בהכרעת הדין מיום 8.7.2013 הרשעתי את הנאשמת בעבירות הבאות: פיטורי עובדת בהריון ללא קבלת היתר מאת שר העבודה והרווחה, בהתאם לסעיף 9(א) ו-14(א)(6) **לחוק עבודת נשים** תשי"ד 1954 (להלן - **חוק עבודת נשים**), אי מסירת תלושי שכר, בהתאם לסעיפים 24(א) ו-25 ב' (א)(1) **לחוק הגנת שכר** תשי"ח 1958 (להלן - **חוק הגנת שכר**) ומסירת תלושי שכר שלא נכלל בהם מאזן חופשה שנתית, בהתאם לסעיפים 24(ב) ו-25 ב' (א)(2) **לחוק הגנת שכר**.

2. מעובדות כתב האישום עולה כי הנאשמת היא בעלת עסק בשם "ממן מלך הנרגילות" הפועל בחוף העיר אילת. הנאשמת העסיקה את גב' שגית סמדג'ה החל מיום 1.6.09 ועד ליום 18.7.10 (להלן - **שגית**). בנה של הנאשמת, מר חיים ממן היה חבר של שגית (להלן - **חיים**), ובשל מערכת היחסים ביניהם - הנאשמת העסיקה אותה וגם שיכנה אותה בביתה יחד עם בנה.

במהלך אשפוז של שגית בבית החולים יוספטל ביום 22.6.10, התברר כי היא ביצעה בדיקת הריון שיצאה חיובית. חיים היה נוכח עם שגית, ובין השניים התפתח ריב בקשר לעתיד יחסיהם נוכח הריונה של שגית. שגית הפסיקה להגיע לעבודה ביום 27.6.10.

ביום 15.7.10 שגית הגישה תלונה במשרד התמ"ת וציינה כי בן זוגה פיטר אותה לפני כשלושה שבועות. ביום 18.7.10 הגיעה שגית לעבוד בשעה 19:00. לאחר דין ודברים עם הנאשמת, שגית עזבה את

המקום.

3. המאשימה טענה כי תכלית חוקי המגן הינה להבטיח קיום מינימלי לעובד. משהעבירות על חוקי המגן הינן כלכליות, רק ענישה כלכלית שמתייחסת לריבוי עבירות תרתיע. לבד מכך מדובר בעבירות שאינן מנהליות שכן אין קנס מנהלי בצידן. שלא לדבר על כך שמדובר בעבירות מסוג אחריות קפידה המוסיף על חומרת העניין.

המאשימה סבורה כי האינטרס הציבורי עליו יש להגן כולל הטמעת נורמות חברתיות ראויות והמסר החברתי המתחייב מהן.

על כן העונש המקסימלי בגין העבירה לפי חוק עבודת נשים הינו כפל הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) **לחוק העונשין** תשל"ז 1977 (להלן - **חוק העונשין**) - קנס בסך 150,600 ש"ח.

בגין האישום של אי מסירת תלושי שכר העונש המקסימלי הינו מחצית הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין לכל עבירה מבין השתיים ובסך הכל - 29,200 ש"ח.

בגין העבירה של מסירת תלושי שכר לקויים העונש המקסימלי הינו מחצית הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין לכל עבירה מבין השתיים עשרה ובסך הכול 175,200 ש"ח.

המאשימה עותרת לכך כי יושת על הנאשמת 40% מהקנס המקסימלי לכל עבירה.

עוד עתרה המאשימה כי הנאשמת תחתום על התחייבות להימנע מביצוע עבירות נשוא כתב האישום במשך 3 שנים מהיום, שאם לא כן תישא בתשלום הקנס המירבי הקבוע בחוק עבודת נשים ובחוק הגנת שכר לעבירות אלה.

4. הנאשמת טוענת כי מתחם העונש ההולם לכל אחת משלוש העבירות בהן הורשעה צריך להיות 5%-30% מהקנס המקסימלי כאשר עונשה צריך לחרוג ממתחם זה.

בעניין העבירה של פיטורי עובדת בהריון ללא היתר, טוענת הנאשמת כי יש לקחת בחשבון את נסיבות ההריון אשר הביאו למשבר ביחסים בין הנאשמת לבין שגית. לפני כן שגית ובנה של הנאשמת התגוררו בבית הנאשמת כשנתיים. לאחר מכן עברו לגור בבית אחר באילת עד אשר נפרדו ושגית עזבה את אילת. מכאן שסיום יחסי העבודה והיחסים האישיים שלוב זה בזה והוא נובע מכעס הדדי של הנאשמת ושל שגית.

לנוכח נסיבות אלה יש לראות את העבירה של אי מסירת תלושי שכר בה הודתה הנאשמת. זאת בשים לב לניתוק הקשר בין הנאשמת ובנה לבין שגית, אשר עד אז נמסרו לשגית תלושי השכר באופן מסודר.

באשר לעבירה של מסירת תלושי שכר לקויים, הנאשמת מבקשת לראות בכך אירוע אחד עם שנים עשר מעשים משמדובר בשגגה נעדרת זדון ושהנזק שנגרם מעבירה זו אינו גדול.

הנאשמת מציינת כי כתב האישום הוגש בשיהוי - ארבע שנים לאחר ביצוע העבירות, ושנתיים לאחר מכן היא נותנת את הדין על מעשיה.

מצבה הכלכלי של הנאשמת קשה כעולה מהמסמכים שצורפו לסיכומים ונוסף יש לקחת בחשבון כי הנאשמת תצא חייבת בתיק האזרחי ותושת עליה הוצאה כספית נכבדת נוספת.

הנאשמת טוענת כי נסיבות העבירות אינן מן החמורות ועל כן יש לחרוג לקולא ממתחם הענישה.

הנאשמת הביעה צער על מעשיה. היא מכירה בטעויותיה ומבקשת כי בית הדין יתחשב בכך ולא יחמיר עימה.

5. אפנה כעת לגזור את דינה של הנאשמת בהתאם לתיקון מספר 113 לחוק העונשין.

בתיקון 113 הדגיש המחוקק את מטרות הענישה בדרכו אל הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה. מקרב מטרות הענישה השונות, תיקון 113 נותן עדיפות לעקרון ההלימות - הוא עקרון הגמול: על פי עקרון זה, העונש הראוי לעבריין נגזר ממידת אשמו ומחומרת מעשיו, כאמור בסעיף 40(ב) לחוק העונשין הקובע כי "**העקרון המנחה בענישה הוא קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה ונסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (בסימן זה - העקרון המנחה)**". (ע"פ 8641/12 מוחמד סעד נ' מדינת ישראל (5.8.2013))

6. שלושה שלבים קיימים במנגנון גזירת העונש לפי תיקון 113:

שלב ראשון - האם מדובר באירוע אחד או כמה אירועים נפרדים

יש לבחון האם הנאשם הורשע בכמה עבירות, להבדיל מהרשעה בעבירה יחידה. במידה ומדובר בכמה עבירות, יש לקבוע האם הן מהוות אירוע אחד או כמה אירועים נפרדים. ככל שמדובר באירוע אחד, יש להמשיך לשלבים הבאים וככל שמדובר בכמה אירועים, יש לקבוע עונש הולם לכל אירוע בנפרד או עונש כולל לאירועים כולם (סעיף 40 יג (א)(ב) לחוק העונשין).

שלב שני - קביעת מתחם ענישה

סעיף 40 ג (א) לחוק העונשין קובע:

"בית המשפט יקבע מתחם עונש הולם למעשה העבירה שביצע הנאשם בהתאם לעקרון המנחה, ולשם כך יתחשב בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות לביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40 ט".

יוצא אפוא, כי מתחם הענישה ייקבע בהתאם לעקרון ההלימות, ולשם כך יש להתחשב בערך החברתי שנפגע

מביצוע העבירה ובמידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות לביצוע העבירה.

יש לשים לב כי בשלב זה, רק השיקולים הקשורים לביצוע העבירה משוקללים בקביעת מתחם הענישה. נסיבותיו האישיות של הנאשם אינן מובאות בחשבון בשלב זה. אלה יבואו במסגרת קביעת העונש המתאים בתוך מתחם הענישה, אך לא בקביעת המתחם עצמו.

אמות המידה אשר יסייעו לקביעת מתחם הענישה הן אלו:

הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בו.

מדיניות הענישה המונהגת.

נסיבות הקשורות לביצוע העבירה, כמפורט בסעיף 40 ט ובהן הנזק שצפוי להיגרם מביצוע העבירה, הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה, יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה ועוד.

שלב שלישי - גזירת עונשו של הנאשם

לאחר שנקבע מתחם הענישה ההולם למעשה העבירה, יש לגזור את העונש המתאים לנאשם, בתוך אותו מתחם.

לצורך כך, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40 ג (ב) **לחוק העונשין: "בתוך מתחם העונש ההולם, יגזור בית המשפט את העונש המתאים לנאשם בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, כאמור בסעיף 40 יא, ואולם בית המשפט רשאי לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור, לפי הוראות סעיפים 40 ד ו-40 ה".**

הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, מפורטות בסעיף 40 יא **לחוק העונשין**, ובהן: **"הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו, הפגיעה של העונש במשפחת הנאשם, הנזקים שנגרמו לנאשם כתוצאה מביצוע העבירה ומהרשעתו, נטילת אחריות של הנאשם על מעשיו וחזרתו למוטב, מאמצי הנאשם לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי הנזק שנגרם בשלה, שיתוף פעולה של הנאשם עם רשויות אכיפת החוק, כאשר כפירה באשמה וניהול משפט ע"י הנאשם לא ייזקפו לחובתו, התנהגות חיובית של הנאשם ותרומתו לחברה, נסיבות חיים קשות של הנאשם שהיתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה, התנהגות רשויות אכיפת החוק, חלוף הזמן מאת ביצוע העבירה, עברו הפלילי של הנאשם או העדרו".**

ניתן לגזור עונש חורג ממתחם הענישה, במידה והתקיים אחד משני אלה: האחד, חריג לקולא, אם **"מצא כי הנאשם השתקם או יש סיכוי של ממש שישתקם"** (סעיף 40 ד (א) לחוק העונשין); השני, חריג לחומרה, אם **"מצא כי יש חשש ממשי שהנאשם יחזור ויבצע עבירות וכי החמרה בעונשו והרחקתו מן הציבור נדרשות כדי להגן על שלום הציבור"** (סעיף 40 ה לחוק העונשין).

שלב ראשון - האם מדובר באירוע אחד

במקרה שלפני, הנאשמת הורשעה במספר עבירות, לפי **חוק עבודת נשים ולפי חוק הגנת שכר**.

אין מחלוקת בין המאשימה ובין הנאשם לגבי מספר העבירות של פיטורי עובדת בהיריון ללא היתר ושתי העבירות של אי מסירת תלושי שכר.

נותר לבחון האם ניתן לראות את שתי עשרה העבירות של מסירת תלושי שכר לקויים כאירוע אחד כטענת הנאשמת. זאת לאור הוראת סעיף 40 י"ג לחוק העונשין, הקובע כי ככל שהנאשם הורשע **"בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם... לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע"** (סעיף-קטן א'). מאידך ככל שהנאשם הורשע **"בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם... לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם"** (סעיף-קטן ב').

המחוקק הוסיף והבהיר כי **"בגזירת העונש לפי סעיף זה, יתחשב בית המשפט, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, וישמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג העונש..."** (סעיף-קטן ג').

8. לגבי השאלה מהו "אירוע אחד" קיימות מספר גישות. עיון בפרוטוקולים של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, אשר דנה בהצעה לתיקון 113, מעלה כי הנושא נדון לעומקו אך לבסוף לא הוספה הגדרה ברורה למונח "אירוע", וזו הושארה לבתי המשפט בהתאם לנסיבות כל מקרה (ע"פ 1605/13 **פלוגי נ. מדינת ישראל**, מיום 27.8.14). בספרות הועלתה האפשרות להקיש לצורך כך מהפסיקה שעסקה בשאלה מהו "אותו מעשה" לעניין סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי (הקובע שאין להעניש יותר מפעם אחת "בשל אותו מעשה"), בה נקבע כי **"השאלה מהו מעשה אחד נבחנת בכל מקרה ומקרה לפני נסיבותיו ואמת המידה לעניין זה איננה רק פיזית אלא גם נורמטיבית-ערכית. שניים הם מבחני העזר אשר פותחו בפסיקה לצורך הכרעה בסוגיה זו: המבחן הצורני-עובדתי הבוחן האם הפעולות, אף שהן עוקבות ובוצעו ברצף, נפרדות וניתנות לפיצול; והמבחן המהותי-מוסרי, בגדרו יש לבחון, בין היתר, את חשיבותו של הערך הנפגע, את ריבוי הנפגעים ואת השיקול המוסרי אליו מצטרף גם שיקול ההרתעה"** (ע"פ 8748/08 **ברכה נ. מדינת ישראל**, מיום 10.10.11, בו נקבע כי נהיגה בשכרות שהובילה למותם של ששה אנשים לא תיחשב כ"מעשה אחד" לצורך גזירת העונש).

לפי גישה זו, השאלה מהו אותו "מעשה" אמנם אינה זהה לשאלה מהו אותו "אירוע", אך גם לצורך השאלה מהו "אירוע" ניתן להיעזר במבחן הצורני-עובדתי וכן במבחן האינטרס המוגן, כך ש**"מסכת של מעשים ועבירות תוגדר 'אירוע אחד' בכל אותם מצבים שבהם ההסתכלות באירוע העברייני תביא את המתבונן**

למסקנה שפיצולם יהיה מלאכותי, וכי לאמיתו של דבר מדובר במכלול אחד", ועם זאת "ריבוי נפגעים עשוי להשפיע על הסיווג הראוי. כך, יהיה אפשר לקבץ רצף של עבירות נפרדות לכדי אירוע אחד כאשר מדובר בפגיעה קלה באינטרס המוגן או כשמדובר בקרבן אחד, ואילו כאשר האינטרס החברתי המוגן הוא אינטרס רב עוצמה, וקיימים מספר קורבנות, תופרד כל עבירה ותיחשב לאירוע בפני עצמו" (יניב ואקי יורם רבין, הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה: תמונת מצב והרהורים על העתיד לבוא, הפרקליט נ"ב 413 (2012); להלן: **ואקי ורבין**; בעמ' 443).

9. בפסיקת בית המשפט העליון (ע"פ 4910/13 **ג'אבר נ. מדינת ישראל**, מיום 29.10.14) הסכימו שלושת השופטים כי יש להבחין בין "אירוע" לבין "מעשה", וכי "אירוע" הוא מונח רחב יותר אשר יכול לכלול מספר מעשים. לפי דעת הרוב (מפי השופטת דפנה ברק-ארז), כאירוע אחד תיחשבנה מספר עבירות שיש ביניהן "**קשר הדוק**", דוגמת סמיכות זמנים או היותן חלק מאותה תוכנית עבריינית (כדוגמאות ראו, למשל, את ע"פ 1127/13 **גברזג'י נ. מדינת ישראל**, מיום 15.1.14 - בו קשירת קשר לביצוע פשע, החזקת סכין ושווד בנסיבות מחמירות הוכרו כ"אירוע" אחד; או ע"פ 7222/13 **אלוג' נ. מדינת ישראל**, מיום 29.9.14 - בו נהיגה ללא רישיון, נהיגה בפסילה ונהיגה תחת השפעת משקאות משכרים שנעשו באותו זמן הוכרו כ"אירוע" אחד). השופט עוזי פוגלמן הצטרף, ככלל, לגישה זו, והדגיש כי הבחינה בשאלה זו הינה תכליתית-פונקציונאלית ומהווה כלי עזר בלבד. השופט יורם דנציגר סבר שאין צורך במבחן חדש, וניתן להיעזר במבחן הצורני-עובדתי שפורט לעיל.

10. במקרה שלפנינו, על אף שמדובר בשנים עשר תלושי שכר שבהם אין מעקב אחר ימי חופשה שוכנעתי, לפי כל אחת מהגישות שפורטו לעיל, כי מדובר ב"אירוע אחד" שמוצדק לקבוע בגינו מתחם עונש כולל אחד. השמטת המעקב אחר ימי חופשה פוגמת בתקינות תלוש השכר ופוגעת בזכותו של העובד לדעת כמה ימי חופשה צבר וכמה ניצל ובהתאם לתכנן את חופשותיו. יחד עם זאת ובמקרה שלפניי, שגית הודתה בהליך האזרחי כי יצאה לחופשות במהלך עבודתה (נ/2) עמוד 26 שורה 30, עמוד 27 שורה 22). בהתחשב בכך ובפגיעה הקלה בערך החברתי המוגן, לא מצאתי הצדקה להגדיר לכל אחת מהעבירות "מתחם עונש הולם" נפרד, והפרדה כזו תהא מלאכותית מיותרת (ע"פ(ארצי) 57160-01-14 **מדינת ישראל נ' חדוות הורים** 8.11.2014).

11. שלב שני - קביעת מתחם הענישה

במסגרת קביעת מתחם הענישה, יש לתת משקל לחומרת העבירה של פיטורי עובדת בהיריון ללא היתר. תכליתו של חוק עבודת נשים הינו מניעת הפליית נשים ובמיוחד נשים בהיריון. נשים אלו מתקשות בביצוע עבודתן בזמן ההיריון ואין צורך להרחיב על החסמים התעסוקתיים הניצבים בפניהן כאשר הן מפטרות בזמן ההיריון. על כן נקבע בחוק כי פיטורי עובדת בהיריון ייעשו רק לאחר שיתקבל היתר לכך.

באותו אופן העבירות לפי חוק הגנת שכר הן חמורות כשלעצמן. תלוש השכר מהווה כלי מרכזי בידי העובד למימוש זכויותיו, הכרתו, אופן חישובו ולהלנה על טעות במידת הצורך.

מכאן, כי עלי לקחת בחשבון את תכלית החקיקה כפי שפורטה, את הצורך ההרתעתי, הפגיעה בזכויות מכוח

חקיקת המגן, את החשש כי המניע לביצוע העבירה הוא במקרים רבים כלכלי, ולכן יש צורך בעונש כלכלי אפקטיבי, שהולם את חומרת העבירה ואמור להרתיע מביצועה.

בהתחשב בכל האמור לעיל, אני סבור כי מתחם העונש ההולם לכל אחת מהעבירות בהן הנאשמת הורשעה הוא כדלקמן:

פיטורי עובדת בהריון ללא קבלת היתר - בין 10% ל 30% מהקנס המקסימלי העומד על 156,600 ש"ח.

אי מסירת תלושי שכר - 2 עבירות בין 10% ל 40% מהקנס המקסימלי העומד על 29,200 ש"ח.

מסירת תלושי שכר לקויים - אירוע אחד הכולל 12 מעשים - בין 14,600 ש"ח ל 58,400 ש"ח.

12. **שלב שלישי - גזר הדין**

בבואי לגזור את דינה של הנאשמת, מצאתי לנכון לתת לנסיבות הבאות משקל:

הנאשמת לקחה אחריות על מעשיה והביעה חרטה עליהם. מצבה הכלכלי קשה והיא עלולה לחוב גם במסגרת ההליך האזרחי שנפתח נגדה.

לנאשמת אין עבירות קודמות, העבירות בהן הורשעה אינן מלמדות על שיטה או כוונה לנצל עובדים. מדובר בעבירות נקודתיות שהינן חריג לאופן בו נוהגת הנאשמת בדרך כלל במשך שנים רבות.

נסיבות ביצוע העבירות הינן מיוחדות שכן מדובר במערכת יחסים בין הנאשמת לבין מי שעתידיה היתה להיות בת משפחה ובפועל היא אם של נכדה שהיא אינה יכולה לראות.

בנסיבות אלה, מוצא בית הדין כי תכלית הענישה תוגשם בקנס אשר הוא ברף התחתון של מתחם הענישה שקבעתי.

13. אשר על כן הריני גוזר על הנאשמת את הקנסות הבאים:

בגין העבירה של פיטורי עובדת בהריון ללא קבלת היתר מאת שר העבודה והרווחה, בהתאם לסעיף 9(א) ו-14(א) **לחוק עבודת נשים** קנס בסך 20,000 ש"ח.

בגין העבירה של אי מסירת תלושי שכר, בהתאם לסעיפים 24(א) ו-25 ב' **לחוק הגנת שכר** קנס בסך 5,000 ש"ח.

בגין העבירה של מסירת תלושי שכר שלא נכללים בהם מאזן חופשה שנתית, בהתאם לסעיפים 24(ב) ו-25 ב' **לחוק הגנת שכר** קנס בסך 18,000 ש"ח.

הקנסות ישולמו ב-20 תשלומים בני 2,150 ש"ח כל אחד, החל מיום 1.11.2016 ומידי 1 לכל חודש עוקב.

14. הנאשמת תחתום על התחייבות להימנע מביצוע העבירות נשוא כתב האישום במשך שלוש שנים מהיום, שאם לא כן, תישא בתשלום הקנס המירבי הקבוע בחוק לעבירות אלה (קנס בסך 156,600 ש"ח לעבירה לפי חוק עבודת נשים וקנס בסך 14,600 ש"ח לעבירות לפי חוק הגנת שכר) .

15. הנאשמת תפנה למזכירות בית הדין על מנת לקבל שוברי תשלום ותחתום על התחייבות.

ניתן היום, ח' אלול תשע"ו, (11 ספטמבר 2016), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.